ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ
М.О. ӘУЕЗОВ АТЫНДАҒЫ ӘДЕБИЕТ ЖӘНЕ ӨНЕР ИНСТИТУТЫ

«ФОЛЬКЛОР МЕН АҚЫН-ЖЫРАУЛАР ПОЭЗИЯСЫН ЗЕРТТЕУДІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ»

Б.Ш. Абылқасымовтың туғанына 75 жыл толуына арналған халықаралық ғылыми-теориялық конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ
8 сәуір 2025 ж.

«АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ИЗУЧЕНИЯ ФОЛЬКЛОРА И ПОЭЗИИ АКЫНОВ-ЖЫРАУ»

МАТЕРИАЛЫ
Международной научно-теоретической конференции, посвященной 75-летию со дня рождения Б.Ш. Абылкасымова
8 апреля 2025 г.

Алматы
2025

УДК 398
ББК 82.3 (5Қаз)
Ф 72

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ
БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ
М.О. ӘУЕЗОВ АТЫНДАҒЫ ӘДЕБИЕТ ЖӘНЕ ӨНЕР ИНСТИТУТЫ

Редакция алқасы:
Матыжанов К. (төраға), Қалиева А. (төрағаның орынбасары),
Рақыш Ж. (жауапты редактор), Ақан А. (жауапты шығарушы),
Әуесбаева П., Әкімова Т.,Салтақова Ж., Сәрсек Н.,
Мүрсәлімова Н., Елесбай Н., Оралбек А.

Ф 72 Фольклор мен ақын-жыраулар поэзиясын зерттеудің өзекті мәселелері: Б.Ш. Абылқасымовтың туғанына 75 жыл толуына арналған халықаралық ғылыми-теориялық конференция материалдары. – Актуальные проблемы изучения фольклора и поэзии акынов-жырау: Материалы международной научно-теоретической конференции, посвященной 75-летию со дня рождения Б.Ш. Абылкасымова. – Алматы, 2025. – 228 б. – Каз., рус.

ISBN 978-601-230-145-8

Жинақта «Фольклор мен ақын-жыраулар поэзиясын зерттеудің өзекті мәселелері» атты белгілі фольклортанушы, филология ғылымдарының докторы, профессор Б.Ш. Абылқасымовтың туғанына 75 жыл толуына арналған Халықаралық ғылыми-теориялық конференцияға ұсынылған баяндамалар жарияланды. Авторлар өз мақалаларында Болатжан Абылқасымовтың ғылыми мұрасының Қазақстан фольклортануы мен әдебиеттану саласын дамытудағы ролін анықтайды. Кітап гуманитарлық ғылымдар мәселелеріне қызығатын қауымға арналған.

В сборнике опубликованы доклады, представленные на международной научно-теоретической конференции «Актуальные проблемы изучения фольклора и поэзи и акынов-жырау», посвященной 75-летию со дня рождения известного фольклориста, доктора филологических наук, профессора Б.Ш. Абылкасымова. Авторы статей раскрывают роль научного наследия Болатжан Абылкасымова в развитии фольклористики и литературоведения Казахстана. Предназначено всем, кто интересуется проблемами гуманитарной науки.

УДК398
ББК 82.3 (5Қаз)

ISBN 978-601-230-145-8

© М.О. Әуезов атындағы әдебиет
және өнер институты, 2025

БОЛАТЖАН АБЫЛҚАСЫМОВ ЗЕРТТЕУЛЕРІНДЕГІ ТАРИХИ ЖЫР МӘСЕЛЕСІ

Жұмашай РАҚЫШ,
филология ғылымдарының кандидаты, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты «Қолжазба және текстология» орталығының директоры (Алматы, Қазақстан)

Филология ғылымдарының докторы, профессор Болатжан Абылқасымовтың ғылыми мұрасына зер салсақ, ол М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының Жамбыл бөлімінде қызмет еткен жылдары «Жамбыл және қазіргі халық поэзиясы» жинағында ақын шығармашылығына қатысты библиографиялық көрсеткіш құрастырған [1975: 252-268], ғалымның библиография ғылымының талаптары мен ережелерін жетік меңгергені тыңғылықты зерттеу еңбектерінен анық байқалып тұрады. «Қазақстан ғалымдарының биобиблиографиясы» сериясымен жарияланған белгілі ғалым, педагог, Қазақ ССР Ғылым академиясының академигі, филология ғылымдарының докторы, профессор М.С. Сильченконың биобиблиография сын құрастырушылардың бірі, оның ғылыми, педагогикалық және қоғамдық қызметінің қысқаша очеркін екі тілде (орыс, қазақ) жазды [1987: 11-22].

«Фольклор», «ауыз әдебиеті» ұғымдары туралы» деген зерттеуінде ғалым Мырзабек Дүйсеновтің «Қазақ әдебиеті» газеті бетінде пікірталас тудырған «Фольклор ма, әдебиетпе» (1971) деген мақаласындағы пән терминіне қатысты түйткілді мәселені орыс және одақ фольклортануында шешу жолдарына, ақындар поэзиясының фольклордан да, жаба әдебиеттен де оқшау айырым белгілеріне жан-жақты тоқталады [Фольклор шындығы, 1990: 169-178].

Ол «Жанр толгау в казахской устной поэзии» атты монографиясында толғаудың авторлық ауызша поэзияда кең тараған қоғамдық-саяси лириканың бір түрі екенін, жанрлық құрамы

Рақыш Ж. Болатжан Абылқасымов зерттеулеріндегі тарихи жыр мәселесі..... 96

Сәкен С. «Орақ, Мамай» жыры және тарихи шындық..... 108

Әуесбаева П. Ертегінің жанрлық түрлеріне тән заңдылықтар..... 117

Ақан А. Жыршылық дәстүр негіздері..... 127

Салтақова Ж. М. Жұмабайұлы құрастырған оқу құралдарының басылымдық ерекшеліктері..... 133

Жақан Д. Көне мұраның көзін ашқан..... 143

Итегулова С. Комикстер ауыз әдебиеті жанрларын оқыту тетігі ретінде..... 150

Дәуітұлы Т. Қазақ жаңылтпаштарының тәрбиелік мәні..... 158

Оралбек А. Жарапазан жанрының постфольклордағы бейімделуі және коммуникациядағы рөлі..... 165

Жұматаева А. Абайдың әйел тұлғасына арналған өлеңдеріндегі әдеби портреттің көркемдік қызметі..... 193

Шегебай Ә. Қазіргі қазақ поэзиясындағы діни өлеңдердіңэстетикалық қуаты..... 200

Кәдірханова С. Қазақтың ғашықтық дастандары..... 208

Ергеш А. Қабдыкәрім Ыдырысов шығармашылығындағы архетиптер және олардың көрінісі..... 218

Конференция ҚР ҒЖБМ Ғылым комитеті қаржыландырған BR20281009 «Қазіргі әдебиеттану мен өнертанудың өзекті мәселелері»(2023-2025) атты іргелі ғылыми-зерттеу жобасы аясында өткізілді.
Конференция проведена в рамках финансирования Комитета науки МНВО РК прикладного научного проекта BR20281009 «Актуальные проблемы современного литературоведения и искусствоведения» (2023-2025).

Жинақ «Қазына» баспасының компьютер орталығында беттелді.

Компьютерде беттеген Е.Сманова

Басуға 20.05.2025 қол қойылды.
Пішімі 60x84 $^{1}/_{16.}$
Қаріп түрі “Times New Roman”.
Шартты баспа табағы 14,25.
Таралымы 20 дана.
Тапсырыс №48.

«Қазына» баспасы.

ISBN 978-601-230-145-8